

Türkiye'nin gıda ambarı delindi

Depremler, Türkiye'nin tarımsal üretimini ve gıda ambarını da olumsuz etkiledi. Uzmanlara göre bölgede üretimin azalması, hem ülke genelinde gıda fiyatlarını artırabilir hem de tarım sektörünün küçülmesine neden olabilir

TÜRKİYE'yi yasa boğan ve asrın felaketi olarak tarihe geçen Kahramanmaraş merkezli depremlerde on binlerce insanımız hayatını kaybetti, yüz binden fazla kişi yaralandı, yüzbinlerce vatandaş da hem evsiz hem de işsiz kaldı. Asrın felaketinin yaşandığı 11 kent, bölgenin yanı sıra ülke ekonomisine de ciddi katkılar sunuyor. Bu kentlerimiz tarım, sanayi, ticaret, turizm, gıda ve gastronomisiyle Türkiye'nin önde gelen illeri arasında yer alıyor. Bölgenin gıda ve gastronomisini ayakta tutan sektörü ise güçlü potansiyeli ve üretimiyle tarım. Öyle ki ülkemizde Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın yüzde 9.1'i, tarımsal Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın ise yüzde 15.1'i afet bölgesinden karşılıyor. Her koşulda tarımsal üretimi yapan, toprağını boş bırakmayan çiftçilerin en büyük ihtiyacı ise desteklemeler... Bölgedeki en büyük korku da çiftçilerin köyünü, tarlasını ve üretimini terk etmesi ihtimali. Bunun önüne geçmek için uzmanlar, yetkililerden çözüm bulunmasını istiyor. Zira bu bölgede üretimin azalması ülke genelinde gıda fiyatlarını artırır, ayrıca tarım sektörünün küçülmesine neden olur.

ÖNEMLİ BİR ÜST

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2022'de 23.8 milyon hektar tarım alanının 3.8 milyon hektar 11 ilimizde bulunuyor ve bu toplam tarım alanlarımızın yüzde 16.1'ine tekabül ediyor. TÜİK verilerine göre 2021 yılında ülkemizin bitkisel üretim değeri 306,3 milyar iken, bölgenin bu değere katkısı 64.1 milyar lira ile yüzde 20.9 gibi bir oranla toplam bitkisel üretim değerinin beşte birinden

Nurettin Bakı

fazlasına karşılık geliyor. Bölgede büyükbaş hayvan sayısı Türkiye toplam sığır varlığının yüzde 12'sini ve küçükbaş hayvan varlığının yüzde 18'ini teşkil ediyor. TÜİK verilerine göre 2020 yılında ülkemizin hayvansal üretim değeri 108.5 milyar lirayken bölgenin bu değere katkısı 7.3 milyar lira ile yüzde 6.7 gibi azımsanmayacak bir orana sahip. Bölge, ülkemizin 238.7 milyar liralık canlı hayvan değerinde ise yüzde 13.2'lik bir hacmi bannıyor. Bölge Türkiye'de üretilen temel tarımsal ürünlerin önemli bir bölümüne ev sahipliği yapıyor. Ülkemizde Antep fıstığının yüzde 82.7'si, pamuğun yüzde 72.7'si, narenciyenin yüzde 57.5'i, mısır ve bademin yüzde 33'ü, buğdayın yüzde 19'u ve zeytinin yüzde 16'sı bölgede üretiliyor.

Depremden en fazla zarar gören

illerden Hatay, Türkiye pamuk üretiminin yüzde 8,6'sını tek başına sağlıyor. Hatay, mısırdaki Türkiye üretiminin yüzde 2'sini üretirken, Kahramanmaraş'tan yüzde 3'ü temin ediliyor. Türkiye badem üretiminin yüzde 33'ünün sağlandığı bölgede, bu üretimin yüzde 17.8'i Adıyaman'dan karşılıyor. Bölge, Türkiye Antep fıstığı üretiminden yüzde 82.7 pay alırken, Gaziantep üretiminin yüzde 23.4'ünü, Adıyaman ise yüzde 11.3'ünü karşılıyor. Bölge Türkiye narenciye üretiminin yüzde 57.5'ini sağlarken, Hatay bu üretimin yüzde 20.8'ini tek başına gerçekleştiriyor. Zeytin üretiminde Türkiye'nin yüzde 16'sını gerçekleştiren bölgede Hatay, Türkiye zeytin üretiminden yüzde 4 pay alıyor. Ayrıca depremden etkilenen 11 ilimiz tarım istihdamında da önemli bir yere sahip.

ÜRETİM KAYIPLARIMIZ VAR

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası İzmir Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Hakan Çakıcı, "Maalesef bölgedeki can kayıpları ile içimiz yanarken kırsalda da benzer acılar yaşanıyor. İnsanları canlarını, mallarını, işlerini kaybetti ve göçler başladı. Can kayıplarının yanı sıra üretim kayıplarımız da var. Bu bölge Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın yüzde 9.1'i, tarımsal Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın ise yüzde 15.1'ini üreten bir bölge. Önemli bir hayvancılık potansiyeline de sahip. Depremlerin hemen ardından kırsal kesimlerdeki meslektaşlarımızdan ve çiftçilerden hasar ile ilgili bilgi almaya başladık. Bölgeden özellikle hayvan kayıplarını öğrenmeye başladık. Bina ve barnak yıkımları yanı sıra alet ve ekipman kayıplarına da söz konusu olduğu öğrenildi. Elektrik ve bulağı su sağlanamaması hayvan kayıplarını artırdı. Ulaşım sorunları yem tedarikini imkansızlaştırdı. Çiğ süt gibi hızlıca üretime ulaştırılması gereken bir üründen kayıplar meydana geldi. Fırsatçılar yüzünden zamansız ve değerinin çok altında kesime giden hayvanlar oldu" dedi.

Hakan Çakıcı

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
ÜRETİCİLERİN köylerinde kalmalarını sağlamak için tedbirlerin alınması gerektiğine vurgu yapan Dr. Hakan Çakıcı, çözüm önerilerini de sıraladı. Çakıcı, şöyle devam etti: "Bildığımız gibi çiftçi yaşının 55 civarında olması kırsaldaki yaralanma sarma konusunda olumsuz bir faktör. Bu aşamada en büyük sorun kırsaldan göç olma ihtimali. Bu bölgelerde acil destek sağlanarak insanların köylerinde, üretimde kalmalarını sağlamak önemli. Özellikle barnak ve alet ekipman desteği yapılması şart. Aksi takdirde üretimden çıkan çiftçiyi geri döndürmek çok zor olacak. Hayvancılık yanında, gelecek bahar aylarında ekim dikim sezonu ile birlikte tohum, gübre ve ilaç gibi tarımsal girdilerin ulaştırılması çok önemli. Traktör ve alet ve ekipman kayıplarının da

desteklenmesi gerekiyor. Cevap bekleyen diğer soru da tarımda çalışan iş gücünün ne olacağı. Göçler neticesinde tarım işçisi eksikliği bölgede sorun olarak ortaya çıkabilir. Deprem felaketi maalesef ülke tarımına olumsuz yansıtacaktır. Tarım ve Orman Bakanlığı'nın konuyla ilgili destek çalışmalarının olduğunu biliyoruz. Acil önlemlerle zararın minimuma indirilmemesi gerekiyor. Ziraat Mühendisleri Odası olarak konunun takipçisi ve destekçisi olacağız."

ONARICI ÇALIŞMALAR

TARIMSAL alanların korunması ve zarar gören bölgelerin bir an önce ekonomiye kazandırılması için yapılması gerekenleri anlatan Yaşar Üniversitesi Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi Dekan Yardımcısı Doç. Dr. Ruhan Aşkın Uzel, "Bölge tarımı ve ülke tarım ekonomisini etkileyen deprem ardından öncelikli olarak insani yardım ve enkaz kaldırma çalışmalarının ardından, temel yaşamsal ihtiyaçlarının karşılanması konusunda kritik öneme sahip tarım-gıda alanında onarıcı çalışmalar mümkün olan en kısa vadede planlanmalı.

Ancak acil müdahaleler ve alternatif tarım modelleriyle, deprem sonrası tarım sektörü yeniden canlandırılabilir ve ülke tarım ekonomisi toparlanabilir. Örneğin tarımsal ekim alanlarının düzenlenmesi için makine ve ekipman sağlanmalı. Enfeksiyon tehdidine karşı hijyen koşullarının sağlanması tarımda da büyük önem taşıyor, enkazda ölen hayvanların zamanında ve uygun koşullarda gömülmesi, yaşayanların ise bakımının sağlanması da gerekiyor. Bu nedenle hayvansal üretim alanları zarar gören yerlere en kısa vadede yardım ulaştırılmalı, yem tedariki çalışmalarını kuvvetlendirilmelidir ve belirli bir dönem sürekliliği sağlanmalı" ifadelerini kullandı.

Ruhan Aşkın Uzel

Didar Demirci

Konfeksiyonculardan ÇİFT MAAŞ önerisi

KAHRAMANMARAŞ merkezli 11 kenti etkileyen 7.7 ve 7.6 büyüklüğündeki depremlerin bölgedeki konfeksiyon sektörünü 3'te bir oranında daralttı. Bölgede konfeksiyon alanında çalışacak personel bulunamazken ihracatçılardan çözüm olarak 1 yıl süreyle uygulanacak çift maaş önerisi geldi

Geçtiğimiz Şubat ayında Kahramanmaraş'ta yaşanan ve 11 kenti yakan iki büyük deprem sadece konutları değil fabrikaları ve bölge ekonomisini de adeta harabeye döndürdü. Türkiye'nin konfeksiyon hammaddesi konusunda önemli üretim merkezlerinden olan bölgede yaşananlar, Türkiye'nin diğer kentlerinde de hazır giyim sektörünün hammadde tedarik sorunlarının ortaya çıkmasına yol açtı.

Türkiye İhracatçılar Meclisi Hazırgiyim Sektörler Konseyi Başkanı ve Ege Hazırgiyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği Başkanı Burak Sertbaş, deprem sonrası bölgeden yoğun bir göç hareketinin başladığını, bunun da fabrikaların nitelikli personeli

kaybetmesine neden olduğunu söyledi. Bu göçün önüne geçmek için çalışanlara cazip olanaklar sunulması gerektiğinin altını çizen Sertbaş, işçilere çift maaş önerisi, işverenlere sosyal güvenlik primi ve vergi kolaylığı sağlanması gibi önlemler alınabileceğini kaydetti.

Türkiye'nin 2022 yılında yaptığı 21,5 milyar dolarlık hazır giyim ihracatında deprem bölgesinin yüzde 2,5'lük bir pay aldığı bilgisini paylaşan Sertbaş, "Deprem yaşanan 11 ilde ithalatçıların panik olmasına neden olacak bir durum yok. Türkiye'nin moda endüstrisi dayanışmayla ithalatçılarımızın siparişlerini karşılayabilecek güçte. Ancak, deprem bölgesinde moda endüstrisine üretim yapan fabrikalarımızın bir an önce tam kapasite çalışmaya geçmesi lazım. Bu bölgelerdeki yaşamın canlanması için de bu husus çok önemli" diye konuştu.

'YÜZDE 15'İNİ KARŞILIYOR'

İplik, pamuk, dokumacı, çok büyük boyahaneler gibi firmaların deprem kentlerinde önemli zararlar gördüğünü

aktaran Sertbaş, sözlerini şöyle sürdürdü: "Buradaki maliyetler de diğer kentlere oranla çok daha uygundu. İzmir'den, Ege'den alacağımız fiyattan çok daha ucuz fiyatla kumaş alabiliyoruz. Yani orası yüzde 15 gibi bir oranda bizim sektörün ihtiyacını karşılıyor. Fakat bölgedeki konfeksiyon fabrikalarında çalışan kalifiye eleman sayısının yüzde 30'lara kadar düşmesi sıkıntı yaratıyor."

'DEVLETE ÖNERİ'

Mutlaka bir cazibe ortamı yaratılması gerektiğini aktaran Sertbaş, "İnsanların geri dönmesi adına psikolojik baskı var. Deprem bölgelerinde bir iş bulabilirlerse eğer, buralarda yaşamın daha rahat ve risksiz olduğunu görürlerse orada kalmaya devam ederler. Bu konuda tüm çalışmalar yapıp devlete sunuldu" diye konuştu. Sertbaş, "Örneğin; 'çalışana bir maaş biz verelim bir maaş devlet versin' gibi bir fikir var. Başka bir fikir de 'Hiç vergi almayıp, SSK primi almayıp tüm brüt maaş işçilere geçsin' diye bir fikir var. Ancak henüz bir sonuç yok. Bu çıkarsa işçilerin eline bir

buçuk maaş geçmiş olacak. O zaman belki cazip hale gelir geri döner. Şu an geri dönüş çok önemli" ifadelerini kullandı.

'SALDIRGAN DEĞİLİZ'

Hazır giyimcilerin kur baskısı nedeniyle saldırgan bir politika izleyemediğini belirten Sertbaş, şöyle konuştu: "Avrupa resesyonu atlattı gibi görüyoruz. Biz de bu durumun rakamlara yansıtacağını düşünüyoruz. Eğer Avrupa satın alma konusunda istahlanırsa; bizim de kurlarımız rekabetçi fiyat verebileceğimiz bir yere gelirse işte o zaman biz hammadde sıkıntısı yaşamaz. Ama benim gözlemim zaten o dönem gelene kadar deprem bölgesindeki fabrikalar tekrar kurulmuş olacak. İşçiler geri dönerse normale döneriz."

Depremin etkilediği 11 il 2022 yılında 541 milyon 340 bin dolarlık dolarlık hazır giyim ve konfeksiyon ürünleri ihrac ederken, bu ihracata en büyük katkıyı 170 milyon dolarlık ihracatla Gaziantep sağladı. Deprem bölgesinden moda endüstrisinin en çok ihracat yapan ikinci ili, 141,5 milyon dolarlık ihracatla Adana olurken, Kahramanmaraş 126,4 milyon dolarlık konfeksiyon ürünleri ihracatıyla üçüncü il olarak listeye adını yazdırdı. Hatay 47,7 milyon dolarlık, Adıyaman 34,2 milyon dolarlık, Diyarbakır 15,3 milyon dolarlık konfeksiyon ihracatına imza attılar

Burak Sertbaş